

Mi, dvojezični najstniki in najstnice

• Kdo smo?

Dvo- in večjezični smo tisti govorci in govorke, ki na različnih ravneh vsakodnevno **uporabljamo** dva ali več jezikov. To so lahko za nas prvi, drugi ali tretji (tuji) jeziki. Pravimo, da je tisti jezik, ki ga najraje, najbolj suvereno in najbolj sproščeno uporabljamo, naš **primarni sporazumevalni kod**.

Vsak od nas ima lahko v svojem naboru (repertoarju) več prvih, drugih, tretjih jezikov. Prav tako imamo lahko **več primarnih sporazumevalnih kodov**. V katerih in kolikih jezikih se bomo sporazumevali sproščeno in suvereno, je odvisno predvsem od **izpostavljenosti jezikom**: uspešnejši bomo z rabo tistih jezikov, ki jih slišimo/beremo/vidimo najpogosteje, v čim bolj različnih okoliščinah.

• Kaj pa mešanice, narečja, slengi ...?

Mešanice, narečja in slengi so jezikovne različice, torej »kodi«, v katerih se sporazumevamo.

Prevzete besede, ki jih pri tem uporabljamo, **ne kvarijo jezika** in ga ne ogrožajo. So zanimiva popestritev in dobra opcija za pogovor med prijatelji in prijateljicami.

Je pa res, da teh različic ali kodov ne moremo uporabljati v vseh okoliščinah. Zato je pomembno, da imamo v svojem naboru jezikov **več jezikovnih zvrsti** – poleg lokalnih tudi nelokalne (splošne) in poleg nestandardnih tudi standardne (knjižne).

Raziskave so pokazale, da ljudje v zahodnem svetu najpogosteje uporabljamo **nadregionalne pogovorne jezike**, torej ne knjižne, a niti ne izrazito lokalne idiome.

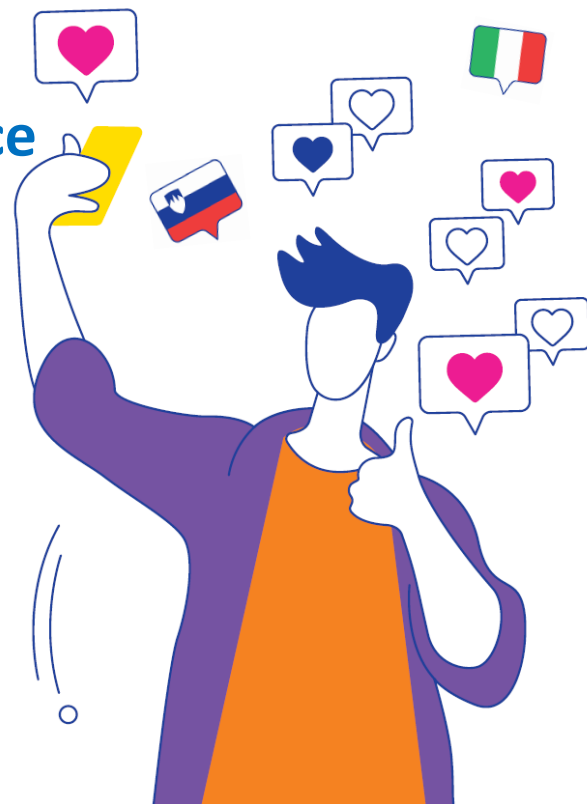
• Kaj je izpostavljenost?

Izpostavljenost je najboljši »recept« za doseganje visoke sporazumevalne zmožnosti. Če smo redno izpostavljeni več različicam nekega jezika, jih **usvojimo skoraj mimogrede** in takoj **vemo, kdaj uporabljati** katero.

Zato je pomembno, da smo tudi v manjšinskem jeziku (npr. v slovenščini) vsak dan v stiku z različnimi rabami, od lokalnih do splošnih.

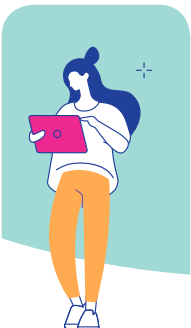
To najlažje dosežemo s **popolno potopitvijo**: v okolju, kjer smo v stiku z vrstniki in vrstnicami, ki govorijo slovensko ... in ne znajo italijansko.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Katera je najkrajša pot do slovenščine?

- **Telefon:** s telefonom smo v stiku vsak dan, tudi po več ur. Zato ni vseeno, v katerem jeziku nas telefon nagovarja. Spremeni si nastavitve jezika, da se bo telefon s tabo pogovarjal v slovenščini (ali vsaj v angleščini, če tvoj operacijski sistem ne podpira slovenščine).

- **Računalniki, programi, brskalniki:** spremeni nastavitve jezika tudi na svojem računalniku, v programih, ki jih redno uporabljaš, v brskalnikih (browserjih) itd.

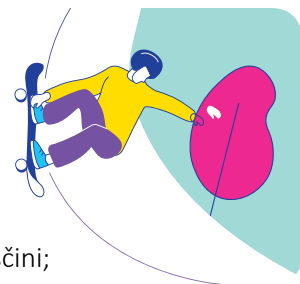
- **Družbena omrežja:** poleg nastavitve jezika poskrbi, da boš spremljal_spremljala tudi vse več vsebin v slovenščini (in v drugih jezikih) – izberi vsebine, strani in profile, ki se ti zdijo zanimivi (spremljaš lahko šport, modo, ekologijo ali karkoli drugega).

- **Filmi:** če imaš možnost, izbiraj filme s podnapisi v slovenščini; če teh ni, glej filme v izvorniku z angleškimi podnapisi.

- **Mediji:** medijske vsebine (tudi radio in televizijo!) lahko danes spremljaš na spletu; poišči slovenske radijske in televizijske postaje, ki ponujajo zanimive vsebine (glasbo, filme, nadaljevanke, informativne programe, dokumentarce ...).

- **Branje:** poleg literarnih del, ki jih dobivaš za nalogo v šoli, beri tudi revije, časopise in knjige s področij, ki te najbolj zanimajo; veliko večino teh vsebin dobiš na spletu!

- **Poletne dejavnosti:** izberi poletne dejavnosti (šport, gledališče, glasba, prostovoljno delo ...) v Sloveniji, po možnosti v skupinah, kjer drugi udeleženci_udeleženke ne bodo znali_znale italijansko.

- **Šola:** po 3 razredu prvostopenjske (nižje) srednje šole nadaljuj šolanje v slovenščini; če šole s slovenskim jezikom v Italiji ne ponujajo izbrane smeri, se skupaj s starši pozanimaj o možnostih šolanja v Sloveniji.

- **Izmenjave:** če je le mogoče, se odloči za en semester (polletje) šolanja v Sloveniji – lahko kje blizu meje ali pa v notranjosti (v tem primeru lahko prespiš v dijaških domovih).

- **Študij:** po maturi študiraj v Sloveniji – ne glede na izbrano smer ponujajo slovenske univerze kakovostne programe in možnost štipendij.

- **Stiki:** skušaj navezati in gojiti čim več stikov z vrstniki_vrstnicami, ki govorijo slovensko (in ki, po možnosti, ne znajo italijansko).

In če ... pozabim italijansko?

V Italiji (tudi v Trstu, Gorici, Špetru ...) je italijanski jezik dominanten, ker je splošno prisoten v okolju (tudi medijskem, spletnem, digitalnem). Dokler živiš tu, je nemogoče, da bi italijanščino pozabil_pozabila. Nasprotno: njen vpliv je tako močan, da ga je treba nekako »uravnovežiti«.

Če se boš po maturi odločil_odločila za študij v Sloveniji, pa boš italijanščino res težko pozabil_pozabila:

1. ker si dotlej živel_živela v Italiji in so se tvoje sporazumevalne navade že ukoreninile;
2. ker boš z italijanščino ohranjal_ohranjala stik (spletne strani, družbena omrežja, filmi ...).